

(1) Շիմտիքի Բուսիա, Լէհիստան, Լիթուանիա, քիւչիւք Թաթարիստան, Չէրքէզիստան վէ պիւլիւք Թաթարիստան էեալէթլէ-րի, էվաիլտէ Սարմաթիա իսմի իլէ թէսմի-եէ օլունմագտա իտիլէր, վէ պու էեալէթ-լէրլն սէքէնէսի աախի Սարմաթիալը Թապիր օլունուր իտի :

« Նիհանեթ Բուսիա տէվլէթի, Թիւրքի-
աեա սահիպ օլմագ իշին լազըմ կէլէն հէր
պիր խասսէլէրէ մալիք պուլուն մագտա տըր,
կէրէք ճօղրաֆիաճա մէվզըսը վէ կէրէք մէզ-
հէպճէ թէհսիրի քի, հէնուզ միւթէասսիւպ
էհալիւէր իւզէրինտէ էօլշիւսիւզ սուրէթտէ
պուլունապիրի. ֆագաթ պու խասսէլէր
Թիւրքիաեա սահիպ օլմագ իշին պիրէր հէօճ-
ճէթ օալըլմագտըգտան պաշգա, կէրէք մէզ-
հէպ սէրպէսիեթիւնէ, կէրէք չէրիաթ վէ նը-
ղամ ինտինտէ հէր քէթին միւսափաթ իւզրէ
թաւթուլմասը մէպտէսինէ վէ կէրէք էվթ-
բա մուվագէնէսինէ պիրէր թէհսիրտ սալըլ-
աալար սէզա տըր :

« Բուսիա իմբէրաթօրու եագընլարտա
էօլէ իսլահաթլար իճրա իթտի քի, վագաա
չաեանը թահսին օլունմալը տըր, վէ հաթ-
թա էօլէ պիր խալիթէթլէ տալրանմագտա
տըր քի, պու պագտէ շիւքհէ ճայիզ օլա-
մագ, ֆագաթ չու տախի սէթր օլունմալը
տըր քի, սէրպէսիեթ վէ մէտէնիեթ թէ-
սափուլարը հագընտա իպրագ էլլէտիկի
ֆէտաքեարըղա գարչը, ալթ օլունմալը
քէք միւշքիլ վէ պէլքիտէ միւշքիսիլ կիւճ-
լիւքէր պուլունմագտա տըր : Բուսիա մէ-
մալիքիւնին զիմամը իտարէսինի թութան
գուվլէթի էլ իթաաթ էմր իտէպիրի իսէ-
տէ, Գաղաղարա, Չէրքէս վէ եախօտ Թա-
թարլարա մէտէնիեթտէն միւճէրէտ հաղզ
իթմէլիսինիզ տէյէմէզ, վագաա Բուսիա իմ-
բէրաթօրու իւզէրինտէ րուհանի վէ ճիւսմա-
նի հիւքիւմէթլէր պիր եէրտէ պուլունմագ-
տա տըր, հէմ հաթիմ տիր, վէ հէմ տախի
մէզհէպ պաշը տըր, հիւքիւմտար օլմասը ճի-
հէթիլլէ մէզհէպ սէրպէսիեթիւնէ միւսաաաթ
օլունմալըն էմր իտէպիրի, ֆագաթ մէզ-
հէպ րէյիսի պուլունտուղու էճիլտէն իճրա
իտէմէզ վէ օլ մէզհէպ սէրպէսիեթիւնէ գար-
չը « միւզթէտիր տէյիլիզ » լուղէթիւնի կէօս-
թէրիր քի պու լուղէթի հիշ պիր ինսան
գուվլէթի եէնէմէզ :

« Վէլհասը, պէեանէ հաճաթ գալմա-
մըչ օլան աշիքեար սահիլիլքէր իւզէրինէ
իսրար իթմէք նէ՝ լազըմ տըր : Բուսիանըն
Շարգտա սաքին օլմասընտան, տիւնեանըն
մէտէնիեթի իշին ֆայիտէ—էն գիւստէ մա-
ղարաթ հաթը օլմագտընը, վէ Եունան
Թարաֆիլլէրի խաֆիֆ մէշքէպիլլէրինին իսէ-
եալատըղարը պիր Շարգ իթթիհատը ի-
տաա օլունմալը իլէ քեամիլէն պի թարաֆ
պըրագըլմասը խուսուսու իտէ, պիր եէնի
Պիղմարգա եէնի պիր ալ հաղըլմագտան
պաշգա պիր չէյէ եարամաեաճաղընը, վէ
Շարգ մէմալիքիւնին Բուսլարա կէշմէսի ա-
լէր իշին պիւթիւն տիւնեանըն հիւքիւմէ-
թիւնէ սահիպ օլմագալարընը ֆէհմ ու տէրք
իտուպ կէօթէպիլլէճէք գատար էվթօրանըն
իտրաքը վար տըր :

« Խայըր, էվթօրա հիշ պիր վագըթ ի-
քինճի օուլթան Մահմուտուն միրասընը հիւս-
նիւ բիգասը իլէ Բուսլարա պըրագմաեաճագ
տըր, վէ աալա պու էֆքեարա մէեալ տէյիլ
տիր, ֆագաթ էօթէտէն մէմալիքի օսմանի-
եէնին, տալիլլէն վէ խարիճէն թէհսիրտալիլ
թէհիլքէլէրտէն վիգաեէ օլունապիլլէսի ի-
թիմալլէն տախի իսքեաթ օլմամըչ տըր, վէ

տիւշիւնիւր քի, հագըր տախի վար, Թիւր-
քիանըն իսթիգալիլլէթիւնէ, մէտէնիեթիւն
իլէրլէմէթիլլէ թէհմին օլունապիրի, վէ էվ-
թօրա գօրգար քի Սամանլարըն ախլագը վէ
մէզհէպի, մէտէնիեթիւն թէրագգը պուլմա-
աը խուսուսուեա գարչը պաշա չըգըլմագ
պիր կիւճիլլէք օլուր :

« Իմտի պու իքի տար քէրթէ արասընտա,
Ղարպըն Շարգա գարչը տիւշման թարաֆը
քէօթըրիւ պաշըսը կիպի օլան էեալէթլէր եի-
նէ իքինճի Սուլթան Մահմուտ հագըթէթլէրի
վարիսլէրինին թահթը թէսարրուֆուստա
պուլունմասընը միւճէրէտ միւրաճճահթու-
թուլմասընա մէճպուրիեթ վէրէն հուզուզ
վէ մէնաֆիլլէ տայիր միւլահագալարըն պէ-
եանընա չալըչաճաղըմ :

Պիւլը — Եւր —

— Սըվագ ճանիպինտէն ալտըղըմըզ մա-
լիւմաթա նէգարէն, օրատա միլլէթիմիլզ
ղայրէթիլլէ իտարէ օլունմագտա օլան
պէշ աաթտ էրքէք վէ գըզ մէքթէպլէրին
իմթիհանը րէսսիսի իճրա օլունարագ,
Թահսինէ շաեան սսւրէթտէ իլէրլէմիշ
օլտուղու կէօթիւլիւն, վէ պինտէն ա-
լէյի իքի եիւզտէն միւթէճալիլ շակիրտ-
լէրէ խաչ պատուանշանը վէ քիթապլար
իհտա օլունմուշ տուր :

« Բէզալիք մէզքիւր չէհիրտէ Ալիճնուի-
րական շակիրտլէրինտէն տրամարանու-
թիւն, քերականութիւն վէ թուարա-
նութիւն օգուեան 37 շակիրտանըն իմ-
թիհանընա պագըլարագ, հէտիլլէթլէր
ալտըղա շաեան վէ լաեըզ կէօթիւլիւն-
լէր տիր :

Թարգմանչաց մէքթէպի շակիրտանըն-
տան իլէրլէմիշ օլանլարըն իլէնտէն պէշ
նէֆէրի վարժապէ ոլթ տիպլումասընա շա-
լէսթէ կէօթիւլիւն տուր :

— . . . Միւլլիթ :

Գուլմագաթու 25 Օգոստ. 1867

Յունիս 24, նումէթ 392 Մանգուլէնիլ-
տէ Գուլմագաթու Մայր եկեղեցիսի թաղական
խորհուրդու թէպտիլի վէսիլէսի իլէ օլքէ վէ-
րիլլէն պիր մալիւմաթա կէօթէ, տէմիշ իտի-
նիլ քի, կիւեա, սապըք թաղական խոր-
հուրդ 100,000 է եագըն պօրճ պըրագմըչ,
եէնի թաղական խորհուրդ, քահանալարըլլա
պիրլէշիլ պու պօրճու վէրմէք վէ մէք-
թէպլէրի տահա գիւստէ իլէրի կէօթիւրմէք
ղայրէթիւնտէ իմիշ :

Պէնտէնիլ Մայր եկեղեցի թաղըլարընտան
վէ սապըք թաղական խորհուրդուեա քէմա-
լը էֆիլլէթի օլանլարտան օլուպ, մէրգուլմա-
նըն հէր ճիհէթտէ հէր էլտէն կէլէնի իթմիշ
օլտուգալարըն րանա պիլտիկիմտէն սիգին պա-
լեաաթէքի մէրգուլմանէ հագարէթ նէվինտէն
օլան չու իֆատաթընը պէնտէնիլք պիր ա-
ճայիլ կէօթիւնիլ վէ աալընա մէրագ իտիլ
չէօլլէ թահզըք իտէպիլլէրիմ քի. իշ պու
սապըք թաղական խորհուրդ տէնիլլէն Սար-
գիս Պատրիարք աիւշտիլքտէն սօնրա 1863
մայիսինտէ թէշքիլ օլունուպ 1867 մայիսին-
տէ Մահմանագրութիւն մուճիպինճէ Լաւնէլիք
մէմուրիլլէթլէրինի հիւսնի իթթամ իթմիշ,

վէ պիր միւտտէթ տահա տէվալարընա խայ-
լը իպրամլար օլունմուշ իտէտէ, 4 սէնէլիք
եօրկուսուզլարըն էօղրիւ իլէ մէմուրիլլէթլէ-
րինի պիր մուվագգաթ խորհուրդա իհալէսի
իլէ մէմուրիլլէթտէն չէքիլմիշլէր, վէ պը-
րագտըղլարըն պօրճ իսէ 400,000 օլմաեըպ
65,000 իմիշ, վէ պու 65,000 տէ մէզքիւր
թաղական խորհուրդ կիւնիւնտէ հասըլ օլ-
մուշ օլմաեըպ, 1863 տէն էվլէլ Սարգիս պատ-
րիարքըն կիւնիւնտէ պուլունան թաղական
խորհուրդտանտա պըրագըլմըչ օլան 67,000
ղուրուշ պօրճտան պագի իմիշ, տիմէք օ-
լուր քի 63 տէն 67 է գատար 4 սէնէնին գար-
ֆընտա մէզքիւր թաղական խորհուրդ կիւ-
նիւնտէ պիր չօք իսլահաթ վէ թէպտիլաթ-
լար իւզէրինէ իրաա մէսարիֆի գարչըլա-
տըգտան սօնրա, պիր իքի պին ղուրուշ տա-
խի պօրճ թէնզիլ օլմուշ տուր. (պուեաան
մատաա իմիշ մէզքիւր թաղական խորհուր-
դուն կիւնիւնտէ ագարէթ սըրասընա գայտ
օլմուշ օլան 5,000 աաթտ ինկիլիլ լիւալըլը
մըգտարըն էսհամը ումուլի քի, սապըք ե-
կեղեցականլըզլար կիւնիւնտէ օլա, « կիւ-
նիւմիւզտէ արթըրտըղմըզ վարիտաթ » տէ-
յի ճընղըրտագ թագըպ ալէմէ չալ օլու-
նուրուտու) :

Եէնի եախօա մուվագգաթ թաղական խոր-
հուրդուն պու պօրճու վէրմէք վէ մէքթէպ-
լէրի տահա էյի օուրէթտէ պագմագ ղայ-
րէթլէրինէ չիմտիլիք պիր չէյ տէմէյիլ,
(չիւն պօրճլարըն տըր) : Եալընըք քահանա-
լարըլլա պիրլէշմէք խուսուսուեա շուսու
տէրիլ քի, պու սէօղիւն մանասընը աղնա-
եամամըլըք տըր. չիւն պուլար « պիրլէշ-
միշ » տէնիլտիկի հալտէ, սապըղլարըն « պիւ-
րուտէթի վար մըչ » աղնալըլը, վէ պի-
լիմ թահզըղաթըմըզ կէօթէ, վագաա պէօյ-
լէն պիր պիւրուտէթ վագը օլուպ վէ պու
պիւրուտէթին սէպէպի իտէ, մէզքիւր եկե-
ղեցի քահանալարընը օրթա եկեղեցիսի վա-
րիտաթընտս պիր խայլիսինի ղասպ վէ
քէնտիլլէրինէ ապթ իթմիշ օլուպ, եկեղեցի
սանտըղընա խայլի ղիյան վէրիեօր օլտուգ-
լարընտան, պու ուլղունսուղուզա պիր նէ-
թիճէ վէրիլ եկեղեցի սանտըղընը քէնտի
վարիտաթընա սահիլ իթմէք միւղաքէրա-
թընտան իպարէթ իմիշ, Շիմտի մուվագգաթ
խորհուրդ մէրգուլման իլէ պիւրուտէթի գալ-
տըմըչ վէ պիրլէշմիշ. ֆագաթ եկեղեցիին
մէզքիւր ղասպ օլմուշ վարիտաթընա սահիլ
օլարագ մը, եօգսա պիւթիւն պիւթիւնէ վագ
կէլիլ քահանալարա հիլպա իտէրէք մի-
պուրասընը աղնաեամաաթը, վէ տէրպապա-
լարըն խաթըրնա իհալէթէն չիմտիլիք պու
պագտէ ղիյատէ պիր չէյտէ տիմէք իսթէ-
մէյիլ :

Պիր Մայր եկեղեցիսի թաղընը :

— Շուաթիտէքի սուրէթ թարաֆը-
մըզ կէօնտէրիլլէրէք, պի թարաֆըլըա եա-
նի սէրպէսթ էֆքեարըղա հիւրմէթէն,
տէրճի թալէպ օլունմուշ օլտուղունտան,
քէնտի թարաֆըմըզտան պիր չէյ սէօյ-
լէմէքսիլին, ֆագաթ պէօյլէ ֆէնալըգ-
լար ղուհուրինտէն տօլաեը քէմալըն էսէֆ
իտէրէք այնէն տէրճ իտէրիլ :

ՊԱՏՃԷՆ

Ամենապատիւ սրբազան գերագուհեղ Պատրի Արք.

Յանցելու մի ձեր առ Բ. Դուռն զոր կած թախրիր՝ սա հետեւեալ իմաստը կը պարունակէ եղեր, որուն մէջ ըսած էք թէ « Չիլինկիրեան Յակոբոս վարդապետը կրօնափոխութեան դիմած եւ դեռ մեր եկեղեցական կերպարանքը իր վրայ կրած ըլլալով, իմ իշխանութեանս տակ եղող ժողովուրդին գայթակղութիւն պատճառելուն համար, նորա եկեղեցական կերպարանքը վրայէն առնուել կը խնդրուի. » եւ այլն:

Սրբազան, դուք լաւ գիտէք թէ մենք կրօնափոխութեան կամ եկեղեցափոխութեան դիմողներէն չենք, այլ սոսկ բարեկարգութիւն կանչողներէն ենք. եւ եթէ իրօք միւս քրիստոնեայ եղբարք եկեղեցիներէն մէկուն դիմած ըլլայինք, հարկաւ նորին պաշտօնէից կերպարանքն ալ ընդունած ըլլալով, մեր եկեղեցական կերպարանքը այն ատեն փոխել հարկ կըլլար առանց պատճառանաց:

Սակայն քանի որ մենք եկեղեցականքս ոչ կրօնափոխութեան եւ ոչ եկեղեցափոխութեան, քաւ լիցի. այլ բնիկ մեր Օսմանեան բարեխնամ տէրութեան հըպատակ եւ բուն իսկ Հայաստանեայց ազատ եւ անկախ Լուսաւորչականութեան մէջ կը գտնուինք, օրինաւոր ձեռնադրութեամբ եւ յաջորդութեամբ եկեղեցական պաշտօնեայ ըլլալով. ուստի մեր եկեղեցական կամ որ նոյն ազգային կերպարանքն ալ չենք կրնար փոխել. միայն թէ այս անգամ ձեր հովուութեան կամ իրաւասութեանը տակ գտնուող արդի կըղերէն գէթ տարբերելու համար, այսօրերս Բ. Դրան գիտութեամբ եւ մերս գերազանց ազգապետին ի պաշտօնէ հրամանը ընդունելով զիջում ըրինք եւ ստիպուեցանք մեր եկեղեցական գլխարկը ձեռքէ այսօր Զապթիյէ Լիվա փաշային առնել եւ այն ակամայ կամօք. որովհետեւ մենք մեր եկեղեցիէն դուրս ելած չենք երբէք սրբազան, այլ նեւին կամ որ նոյն ճիգլիթութեան ամբարշտութիւնն ու բռնութիւնն է, որ ըստ հաճոյս եւ քրմաց զմեզ դուրս ելած համարելով, բսկըսաւ հալածել, բռնանալ եւ թշնամանել եւ բարեկարգութեան ու բուն լուսաւորչականաց դէմ միանգամայն հետեփկոսութեան վճիռ հատանել. եւ այլն. եւ այլն:

Արդ սրբազան, ահա ներկայիւս ձեզ իմացնել պատշաճ սեպեցինք յանդորրութիւն ձեր սրտի, որ այսուհետեւ ձեր հովուութեան տակ ձեր իրաւասութիւնը ձանչող կըղերէն որոշուելու համար սկսանք խաչակիր փակել կրել մեր գլուխը, եւ Հայաստանեայց Լուսաւորչական

անդրանիկ եւ ուղղափառ սուրբ եկեղեցւոյ Պատեկեր գրքին տրամադրութեանը համաձայն մեր համազգի Աւետարանական եղբարք ազգապետին քաղաքական պաշտպանութեան ներքեւ ընդունուած ենք, բողոքած ըլլալով ձեր տնօրինած անօրէն վճռոյն եւ անիրաւ դատապարտութեան դէմ:

Ի վերջոյ դարձ եւ զիջում մաղթելով յերկնից մեզի դէմ եղած տաքապարտ թշնամանաց փոխարէն,

Մենք միշտ ազօթարար վասն բարօրութեան սիրելի ազգիս Արամեան. 1868 օգոստոս 22

Յակոբոս վարդապետ Չիլինկիրեան

— Գեր. Հասունեան հաղորդելի թաւաճընտան Բոմատա թապ իթաիրիէրէք միլէթիմիզին Գաթօլիք գրամը պէյնիտէնէն իտիլէն պիր կօնդակ հագգընտա, պու կիւնլէրտէ պազը մէրթէպէ գըլ ու գալ հասը օլտուղու, վէ Մասիստէ մէգ. քիւր կօնդակա դարչը պիր կիւզէլ պահս օգուլտուղու մալիւմ տիւր. Պու տէ. Գա մէգ. քիւր կօնդակըն սուրէթի ժամանակտա տէրճ իտիլմէյէ պաշամը օլտուղուլտան, պիզ տախի այնէն տէրճ իթմէքլիյի, էհլի մէրազլարըն խաթըր իչին ճայիզ կէօրիւրիւզ:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ

Անտոն Պետրոս Թ. պատրիարք Տան Կիլիկիոյ, Կաթողիկոս Հայոց ուղղափառաց հաստատեալ ի Ս. Գահէն Հռովմայ. պատուական եղբարք մերոց աթոռակցաց Արքեպիսկոպոսաց եւ Եպիսկոպոսաց եւ ամենայն ուխտի Սրբոյ Եկեղեցւոյ՝ վարդապետաց եւ երիցանց եւ վանականաց եւ ամենայն հաւատացելոց որդւոց մերոց սիրելեաց շնորհք, սէր եւ խաղաղութիւն յԱստուծոյ հօրէ մերմէ եւ ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ:

Տեղեակ էք, Ամենապատիւ Եղբարք, եւ սիրելի որդեակք թէ քսան եւ հինգ տարիէ հետէ ինչ ծանր բեռ մեր ուսելը կը ծմէր, յորմէ հետէ Նախախնամութեան անքննին կարգաւորութեամբ եւ Առաքելական Աթոռոյն տնօրէնութեամբը Նախագահական վիճակը մեզի յանձնուեցաւ. Բովանդակ այս ժամանակն ուրիշ բան դիտած չենք, բայց եթէ մեր տկար գորութեան չափուն համեմատ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ օգտին գիշեր եւ ցերեկ ծառայելով Աստուծոյ մեծագոյն փառքը յառաջագէմ ընելու ջանալ. Ասոր հոգ տարած ենք, եթէ չենք սխալիր, թէ մեր ամէն դիւլութիւնները գոհելով եւ թէ ոչինչ աշխատութիւն խընայելով. Աս վիճակին նորութիւնը, աւոր մէջ գտնուած տարրներուն անորոշ հանգամանքը, ընկերական յարաբերութեանց ալեկոծ կացութիւնը, բոլորն ալ

հասարակ կարգի հովուական պաշտօնէն դուրս ծանրութիւններ առնելին հանած են. Աղէկ գիտեք, Ամենապատիւ Եղբարք, թէ ինչպէս Արեւելի մէջ հիմակուան հանգամանաց համեմատ՝ Հովիւ մը հոգւոց տեսուչ ըլլալու ատեն ստիպուած է չէ թէ մինակ ժողովրդեան կրօնական եւ մտաւորական զարգացման պայմանները խնամելու, հապա նաեւ կենցաղական վիճակին դժուարութիւնները որոնք քիչ չեն, ձեռքէն եկածին չափ հոգալու. Ըստ այսմ Աստուած իր ողորմութիւնը պակաս չըրաւ մեր սիրելի ժողովրդեանը, երբոր քանի մը հիմնարկութիւնները յաջողուց չէ թէ մինակ մայրաքաղաքիւ, հապա նաեւ գաւառաց մէջ, որոնք դիւսաւորաբար Աստուածային պաշտաման կրօնական եւ ուսումնական կրթութեան եւ տկար սեռին աւետարանական կատարելութեանը յատկացած հիմնարկութիւններ են, եւ ասոնք կրցան եւ աւելի եւս դեռ կրնան Աստուծոյ օրհնութեամբը՝ կրօնական, բարոյական եւ մտաւորական զարգացում մը յառաջ բերել ողջամիտ սկզբանց վրայ հիմնուած կարգադրութեամբ եւ դաստիարակութեամբ:

Չէ թէ մինակ մեր վիճակին, հապա պարագաները անանկ բերին, որ անկէ դուրս ալ Եկեղեցւոյ օգտին համար մեր ձեռքէն եկածը չզանանք, երբոր Օսմանեան բարձր տէրութեան մէջ գտնուած որ եւ իցէ լեզուի եւ ծիսի Ուղղափառաց կրօնական-ազգային գործոց հոգացողութիւնը իրենց խնդրանացը համեմատ, յանձն առինք՝ որ Բ. Դրան առնել հոգանք:

Հաղիւ կրնար մեր չափաւոր զօրութիւնն ասոնց դիմանալ, երբոր նոր եկեղեցական դէպք մը յանկարծ ուրիշ ասպարէզ մը բացաւ մեզի. Արդէն բարեյեշատակ Պետրոսի Ուր. որդի մահուամբն այրիացած էր անոր Աթոռը. որն որ հարիւր քսան տարիէ աւելի իբրեւ նոր եւ դալար ճիւղ մը օրէ օր աւելի կը զարգանար, այսինքն Բենետիկտոս Չորեքտասաններորդ ամենիմաստ Գահանայապետին նորոգած տանն կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը՝ որուն առողջ վարդապետութեան հիւթով ուռնացեալ բարունակները շատոնց հովանի կը ձգէին իրենք քովը հերձմամբ դուստգած բնոյն վրայ. Սոյն կաթողիկոսական վիճակին Եպիսկոպոսութիւնը անցեալ տարի սեպտեմբեր ամսոյն մէջ Զրմմար գումարեցան, ուր որ ցայժմ կաթողիկոսութիւնը կը նստէին, Արեւելեան եկեղեցւոյ կանոնաց համեմատ՝ իրենց Հովիւ մը ընտրելով. Ո՞վ կրնայ Աստուծոյ խորհուրդները քննել, ինքնաշարժ եւ բարեյօժար կամօք կը միաբանին մեր նուաստութիւնը

ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ

կաթողիկոսական Աթոռին պատշաճ տես-
նելու՝ դիտելով երկու վիճակաց ելիլիկոյ
կաթողիկոսականին, ու Պօլսոյ Նախա-
դահականին միու թիւնք:

Ստուգել անգուգական էր այս Դի-
տապետաց վեհանձնութիւն, եւ եկե-
ղեցւոյ ու ժողովրդեան բարւոյն համար
յուշուցած զոհողութեան օրինակը : Ս.
յո , մենք ալ հանրութեան հետ կը
տեսնէինք՝ որ այս նախաինամական դիպ.
ուածը կաթողիկեայ Հայ եկեղեցւոյ ,
գուցէ բոլոր Արամեան տոհմին կրնայ
փրկաւէտ դարաշուրս մը ըլլալ : Բայց
մեր տկարութիւնն այս բարձր կոչման
համեմատ չգտնելով յուսոյ եւ անվստա-
հութեան մէջ քիչ չէինք ծփար , երբոր
ամեն կողմանէ քաջաւերութեան ձայներ
մեզի կը հասնէին : որ եւ իցէ կարգի աւ-
ձինքներէ որոնք աս վիճակներուն միու-
թենէն քիչ բարիք չէին սպասեր : Նոյն
իսկ Բարձրագոյն տէրութիւնը սոյն ա-
թոռներուն միութիւնը բովանդակ Հայ
հասարակութեան համար բարօրութեան
առիթ մը սեպելը մեզի չի դանդաղեցաւ
յայտնելու :

Թէ այսպիսի ծանր պարագայից մէջ ի՞նչ էր մեր պարտքը, չէինք կրնար անգիտանալ, Ամենապատիւ եղբարք, Պարտքերնիս ու բաղձանքնիս էր նորէն կոխել ցնծալից ան յաւիտենական Ճամբաները, գորոնք մեր լուսաւորութեան հայրը բաշած է՝ երբոր իրեն եւ իւր յաջորդաց համար Հայաստանէն Հռոմ դիմեց. Ո՛վ մեզմէ աս վարդապետութեամբ տոգորուած չէ, սիրելիք, Թէ հոս կեփայեան աթոռն է հովուական իշխանութեան կեդրոնը, եւ Թէ հոսկէ իրաւասութեան վտակները ամեն երկիր կը վազեն, եւ Թէ խախուտ է ամեն շէնք. որն որ Պետրոսի վիմի վրայ շինուած չէ եւ կը ցրուէ, ով որ անոր հետ չի ժողվեր. Ուստի ամէնուդ բարեմաղթութիւններովը բեռնաւորուած հասանք աս յաւիտենական քաղաքը, ուր ամէն կողմանէ՝ մասնաւորաբար անմահ յիշատակներու արժանի սրբայան քահանայապետէն հայրական խնամք եւ հաւատոյ տարածման ժողովոյն զահերէց վսեմապատիւ ծիրանաւաւորէն եւ ուրիշ ատենակալ ծիրանաւորներէն սէր եւ ընդունելութիւն զըտնելէն ետքը, վերջապէս կրկին վիճակներուն միութիւնն ընդունուելով մէկ կաթողիկոսական վիճակի ամփոփուեցաւ. Ասանկ եկեղեցւոյ գերագոյն վեհապետը Պիոս Թ. իր առաքելական իշխանութեան լրութեամբը վերստին տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը հաստատեց. կաթողիկոսական եկեղեցին անանկ քաղաք մը փոխադրելով՝ որն որ բոլոր Արեւելքի մէջ առաջինն ըլլալով եկեղեցական գործադրութեանց մեծ դիւրութիւններ կուտայ:

Gammelmühl.

Գանտիլ լի ճատտսինտէ Էրմէնի քի-
լիսէսի գարշը սըրասընտա, տէվէթլու
Ֆազըլ Մուսթաֆա բաշա հապըթլէրի-
նին պազընա միւթթասըլ հարէմտէ իւսթ
գաթտա, տէօրթ օտա վէ պիր ապտէսթ-
խանէ վէ պիր պիւլիւք սալօն, վէ ալթ
գաթտա իւշ օտա վէ պիր սանտըգ օտա-
սը վէ պիր ապտէսթխանէ վէ պիր քիլէր
վէ մէլմէր տէօշէլի ալտա պիր սալօն, վէ
սէլամլըգ տախի պըրըճա պիր սալիրէհի
մախսուսէ օլարագ, իւսթ գաթտա իւշ
օտա վէ պիր քիլէր վէ սուֆա, վէ ալթ
գաթտա պիր գօզըւշ, պըրըճա պիր պաղ-
չէպան օտասը վէ ապտէսթխանէ, պիր
մաթպաի վէ քիլէր վէ իքի հալվան ալըր
ախօր, վէ սամանլըգ, վէ միւշթէմիւլթը
սալիրէ իլէ էնվայի շիւքիւֆէ վէ էշճարը
միւսմիրէլի տէօրթ սէտտ, իւշ պին արշըն
պաղչէ, վէ պիր մայի լէզիզի շամիլ պիր
պապ խանէ սաթլըգ օլուպ, էհվէն ֆի-
յաթլա տախի վէրիլէճէկինտէն, կէզմէկի
իսթէյէնլէր օլտուղու հալօն, Գանտիլ-
լի իսկէլէսինտէ տուխանճի Մանուլ վէ
պերպէր ուսթասը հօճա Ալթիինտէն սի-
ւալ իլլէմլէրի իլան օլունուր:

Ալեա իւզիւմ լազըսը օլալագ էհվէն
Ֆիաթէէ շու աթիտէքի մահէլէրտէ սա.
Թըմագտա տոր :

Գալաթաւոտա Լուսաւորիչ քիլիսէսի
գարշըքընտա Միւհէնտիսեան Թապիւս-
նէսի պաղ չէօնտէ,

Գատը-քէօյիւնտէ՝ վարդերէս աղանըն
գաղինօսունտա ,

Իւսկիւ տարուա մէջարլըջ պուրնունտա
Աթա պէյին գազինսուունտա ,

Սարը-եար Եէնի մահալլէտէ Պէրպէր
ուսթա վասիլին տիւք քեանրնտաւ ,

Հանկատա Ն. 49 Բուժար ընկն.
բուժիչնուն քեարկիր գաղինօսունտա ,

Եէնի գաթու սանտրֆ պուրնունտա
Հաճի Բուսիկին տիւրքեաննտա ,

Պէշեթաշ Եէնի մահէլէտէ Սահմէտ
պէշին կազինօսուհտա .

Իլիմօն իսկէլէսինտէ Երւքսէք գաղի.
նօտաւ նօմէրօ 15.

Սամաթիատա Հայկական ընկերութիւն
նու գաղինօսունտա :

Աղա Ճամխինտէ Զիլ Պօղոստէն 139
նիւմէրօլու գաղինօստէնտա: իշ պու գա

վիճաբանութան մատուցած աշխատանքի համար
 իսկ վիճակի շուրջը տալիս է հիմնական

աթլա սաթլումագտա տըր : 5

Պու տէֆա Պողազ իշխնտէ վազը Գի-
րէճ-սուրնու նամ մահէստէ աիո Ֆաա

րիգա քիւշատիյլէ, ալեւա գուրու իւ-
գիւմ մասթիգասոս մէ տիւր օրսոս օրսոս

ըրևմագտա օլուպ, վէ մէզքիւր մասթիւ
գախէ Եսէր Գոսար Եւստիւ Եւսէր Եւսէր

զարդնտա Սաաթճը-խանը իթթիոալին:

տէ վազը 5 նիւմէթօլու օտառա Զի-
րու խթ օլունմադտա օլաուղօնտան, իօ-
թէքլի օլանլարըն մէզքիւր օտառա կիթ-
մէլէրի իչին իլան օլունուր :

Սանաթընտա ղայէթ մէ հարէթ քէօպ
իթմիշ օլան պիր Ֆայթօնճունուն իշի օ-
լարագ, իքի աթլը բէք ալեա պիր ինկի-
լիզ Ֆայիթօնու, հէր պիր թազըմարը
թէքմիլ վէ պարկիրլէր թրանսիլվանիա-
տան կէլմէ օլտուգլարը հալտէ, սաթըլ-
մագտա տրր :

Մեզ քիւր ֆայթօն հագգընտա գիյա-
տէ մալւմաթ իսթէյէնէրին, Լէվանթ
Հէրալտ Թապիանէսինէ Թէշրիֆ պու-
յուրմալէրի իրան գըլընրը:

Արամեանի 1868ի փոքր օրացոյցը մա-
քուր կերպով տպուած եւ կազմուած ա-
մէն զրաժախներու քով կը զտնուի :

Գ/ն 60 փաթաթ .

Պէտօղոսնտո Գալեօնճու գուլլուղու
եանրնտա թարլա պաշը ճատտէսինէ վա-
գը 193 Նիւմէրօլու քէնտի խանէսինտէ
տօգթօր Գալուստեան բէնճէմպիհ կիւն-
լէրի սաաթ իքիտէն տօգուգա դատար ,
վէ բազար իրթէսի կիւնլէրի եէտի-գու-
լէտէ վագը Ս . Փրկիչ խասթախանէսին-
տէ Դուգարաեա խայրաթ պագաճագ օ-
լուպ , վէ սայիր խասթալար իշին տախի
ճիւմա իրթէսի կիւնլէրի ախշամատագ
քէնտի խանէսինտէ վէ տիկէր կիւնլէրտէ
Փրկիչ խասթախանէսինտէ պուլունաճագ
տրր :

ԽԱԶԻՆԵՅԻ ԲԵՏԵՐԱՆԷ
CAISSE PATERNELLE

[illegible]

Շարդ Իսկէլէէրի վէ Իսթանպօլ իչին
միւտիրի-սանի .

Մ. ՖՐԷՏԷՐԻԶԻ օլուպ, Գալաթյան Կը-
լավանի խանտա Ն. 11 տէ պոլլունմագտա
տոր :

Իսթէյէն հէր Գանդի սինտէ օլսա, մէզ-
քիւր գուճրանեաեա միւրաճաթ իլէ, եա
թէ քմիլ էօմրիւնիւ, վէ եախօտ պիր միւտ-
տէթինի սկիուրթաեա վազ իտէպիլէճէկին-
տէն պաշգա, սալլըղընտա եախօտ վէֆա-
թընտան սօնրա, վարիւլէրինէ ճէհէզ Բարա-
սր, իրատ վէ սէրմայէ պրրազա պիլէճէ քաիր

Մեղքիւր Սիկուրթա հազգընտա մալի-
մաթ ալմագ իսթէյէնէր, մէրգում Մ. Յը-
րէտէրիէյէ միւրաճաաթ իթմիլի տիրէր :

Մէկքերը գումարանեանն քէնտի սերմա-
 ւոր 6 միլիոն ֆրանկ զլուպ , Վէ միւլթէ-
 ռիլէրինտէն ալտորը մէպլադ տալիս 181 միւ-
 եոնա պալիդ ջումուչ տուր :

ሀህ.፳፻፱ ጊሳደኛ፻፱

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՊԱՆԹ ՀԷՐԱԼՑԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՑԷ

ՊԵՏ-ՕՂ.ԼՈՒՑԱՆ ՏՕՂԲՈՒ ԵՕԼՑԱ, ԶՕԺ-ՕԿՐԱՆ ԽՊՅՈՒԼԼԸ

ՊՐԱՏԵՐԼԵՐ ԳԱՐԵԼՍԸՆՈՂ ՆԻՍՏԵՐՈ 467